

Estonian Vunkimano I Hackathon interviews collected 05-07.10.2018: interviews with hackathon teams, mentors and policy makers

Contents

1. Metadata description	2
2. Sample of intervieweed participants.....	3
3. Description of the teams which paticipated	4
4. Preliminary analysis of the focus groups with the hackathon teams 6-7.10. 2018	9
5. Preliminary analysis of the feedback focus group interview with the mentors	14
6. Preliminary analysis of the focus group interview with the mentors 7.10.2018	16
7. Preliminary analysis of the individual interviews with the policy-makers	18

1. Metadata description

Title: Estonian Vunkimano I Hackathon interviews collected 05-07.10.2018

File description: focus groups' preliminary analysis with hackathon teams

Languages: Estonian

Authors: CoSIE Estonian Tallinn University research team (Marju Medar, Ingrid Sindi, Katri-Liis Reimann, Kadri Kangro, Zsolt Bugarszki, Karmen Toros, Koidu Saia)

Geographical coverage: Estonia, Võrumaa county

Date for last revision of data: 16.10.2019

Contact for further information: Marju.Medar@tlu.ee

2. Sample of intervieweed participants

Laupäeva õhtuks oli osalejaid allkirjalehtede järgi: 82 inimest.

	Osalenud meeskonnad	Spetsialistid/ ametnikud	Kogukondade esindajad	Teenuse kasutajad	Ettevõtjad	Poliitikut/ eksperdid
1.	Meiela - võimetekohane töö intellektipuudega inimestele	-	5	-	-	5
2.	Võrumaa Dementsus- Ennetuskeskus	2	-	-	-	2
3.	Riigimaja	4	-	-	-	-
4.	Kaugtöökeskus	3	3	-	-	1
5.	Sini-must-valge matkarada	1	2	-	-	2
6.	Võrumaa turismikoordinaatorid	-	-	-	-	3
7.	Mahe ja muhe Võrumaa	1	5	-	-	-
8.	Wabaveere	-	3	-	-	3
9.	Kogukonna transport	1	3	-	-	2
10	Saagu Valgus Võrumaa	-	2	-	-	2
11	Kokku osalejaid	12	23			20

3. Description of the teams which participated

I Meiola

Vajadus: Võimetekohane töö kõigile; praktikakohad, osskoormusega töökohad, juhutööd; keskkond, kus töötegija ja tööpakkuja saavad kohtuda
Idee: intellektipuudega noorte võimetekohane töö
Algatajad: MTÜ Meiola
Eesmärk loometalguteks: Kuidas leida ja motiveerida tööandjaid looma töökohti ja praktika võimalusi
Grupi liikmed: Ekspertid: 5 inimest Kogukonna esindajad: 5 inimest Ametnikud puuduvad
Võrumaal on 436 erivajadusega inimest, kes tahavad tööd leida. Võrumaal on ka 2459 ettevõtet ja neil on üle 100 täitmata töökoha. Mõte on Meiola kaudu ühendada Helpificu, SKA, Töötukassa vajadused ja ressursid ning luua keskkond – Tüüvärk , kus jagatakse infot ühest kohast vii töökohtade kui inimressursi kohta (inimesed ja nende oskused). Otsitakse võimalusi lihttöö tegemiseks ja pakkumiseks. Tegemist on tööd vahendava tugivõrgustikuga, kus tehakse koostööd erivajadusega inimeste tööleidmise abistamiseks – kuuntöö . Partneriks on Astangu KRK ja Helpific. Eesmärgiks on, et 15% Võrumaa erivajadusega noortest leiab aasta jooksul tööd.

II Võrumaa Dementsus-Ennetuskeskus

Vajadus: Toetada dementsussündroomiga inimeste hooldust ja tagada nende igapäevaeluga toimetulekut;
Idee: vaja on arendada teenuseid ja luua Dementsuse Kompetentsikeskus
Algatajad: MTÜ Elu dementsusega
Eesmärk loometalguteks: Dementsusega kokku puutuvate inimeste võrgustiku aj koostöö arendamine ning kompetentsikeskuse loomine
Grupi liikmed: Ekspertid: 2 inimest Kogukonna esindajad puuduvad Ametnikud: 2 inimest
Võrumaal on 36133 inimest, neist elukvaliteet vaimse tervise probleemide tõttu on häiritud 56000 inimesel. Paljud dementsussündroomiga inimesed on seotud omastehooldusega. Tänapäevaks on Võrumaal töö kaotanud juba 600 lähedast, kes peavad igapäevaselt hooldama dementset pereliiget. Loodud on Eesti Demensete Kompetentsi Keskus, kuid vaja on ka piirkondlikku, mille kaudu saaksid infot ja nõustamist abivajajad, teenusepakkujad, KOV-d, pereõed jt. Keskusel peaks

olema virtuaalne keskkond, mille kaudu infot jagada ja nõustamist pakkuda.

III Riigimaja

Vajadus: inimesi teenindavad SKA, Haigekassa, KOV, Töötukassa, Kriminaalhooldus
Idee: Teenuse disainimine, et inimene saaks kõik teenused ühest kohast ja oma vajadusele vastavalt
Algatajad: Rahandusministeerium
Eesmärk loometalguteks: Teenuse muutmine inimesekeskseks
Grupi liikmed: Eksperdid puuduvad Kogukonna esindajad puuduvad Ametnikud: 4 inimest
Eesmärgiks on muuta riik inimesekesksemaks. „ Hea haldja “ töökoha loomine Riigimaja struktuuris, kelle kaudu saaksid oma sotsiaal- jm probleeme lahendada abivajajad. Eesmärk on vähendada inimeste ajakulu erinevatest kohtadest abi saamisel (Töötukassa, KOV, SKA jt).

IV Kaugtöökeskus

Vajadus: Võrgustiku loomine kaugtöötajatele, keskuse laiendamine
Idee: Kaugtöö toetamise vajadus
Algatajad: Rõuge Vallavalitsus ja MTÜ Rõuge Kaugtöökeskus
Eesmärk loometalguteks: Kaugtöö toetamine võrgustiku kaudu
Grupi liikmed: Eksperdid: 1 inimene Kogukonna esindajad: 3 inimest Ametnikud: 3 inimest
Tahad töötada kodus, kuid päris kodus seda teha ei saa. Sul on ideed, kuid pole kaaslast, kelle käest küsida. Idee on, et eeltoodud probleemidega ja sarnastes oludes elavad inimesed koonduvad keskusesse, kus saab üksteist tööalasel toetada. Töökeskuses töötades hoitakse kokku töötunde, mis kuuluvad tööle ja tagasi sõiduks. Inimesed ei taha olla keskus üksi. Keskuses saab üksteist toetada. Arendatakse võrgustik inimestest, kes soovivad seal keskus töökoha/tööpinda saada. Hetkel on keskus olemas ja vaja on seda kohta veel renoveerida ja sisustada. Töökoha maksumuseks kuus oleks ca 50eur juhul, kui seal hakkavad tööle vähemalt 6 inimest.

V Sini-must-valge matkarada

Vajadus: Üleskutse loomise võimalus inimeselt inimesele, et minna jooksma või matkama. Vajadus luua uus turismitoode, mis baseeruks 3-le sambale: eesmärk, väljakutse ja tulemus. Küsimuseks on, kuidas luua Võrumaale oma Mont Blank?
Idee: Liikumisharrastuse abimees
Algatajad: MTÜ Võrumaa Spordiliit
Eesmärk loometalguteks: panna Võrumaa liikuma

Grupi liikmed:
 Eksperdid: 2 inimest
 Kogukonna esindajad: 2 inimest
 Ametnikud: 1 inimene

Sini-must-valge matkarada oleks kaubamärk. Võrumaal on mitmeid erineva raskusastmega matkaradasid, mis eksisteerivad omaette. Vajalik on tõsta Võrumaa konkurentsivõimet turismiturul luues uusi radasid (luua erineva tasemega ekstreemmatkarajad - kombat, kultuur, jne) ja turundades olemasolevaid. Vajalik on koostöös Võrumaa Spordiliiduga ja Turismiliiduga, et luua tervikpilt tervislikest liikumisvõimalustest Võrumaal, nt Saunatee. Vajalik on luua ühtne andmebaas – loodus, kultuur, toit. Eeltäidetud reisilehed, interaktiivne lahendus matkrajade leidmiseks ja läbimiseks. Ühise kaubamärgi alt saab arendada erineva raskusastmetega matkaradasid ja turundada Võrumaad Eestis ja väljapool Eestit.

VI Võrumaa turismikoordinaatorid

Vajadus: jagada infot turistidele, piirkonna asutuste külastajatele

Idee: Turismi arendamine

Algatajad: Võrumaa, Põlvamaa, Setomaa turismikoordinaatorid, Võrumaa Turismiliit

Eesmärk loometalguteks: APPI loomine info jagamiseks turismi valdkonnas

Grupi liikmed:
 Eksperdid: 3 inimest
 Kogukonna esindajad puuduvad
 Ametnikud puuduvad

Ideeks on turismiettevõtjate nähtavaks tegemine läbi info loomise/parendamise ja edastamise TripAdvisor (<https://www.tripadvisor.com/>) kaudu. Projekti kaudu uuendatakse turismiettevõtete kontod ning viiakse läbi koolitusi ja nõustamist turismiinfo sisuloomeks TripAdvisoris. Võrumaal on ca 100 turismiettevõtet, kes seda teenust vajaksid. Teenuse hinnaks info uuendamise eest oleks 30eur. Meeskond, kes selle tegevusega tegelema hakkab, on juba koolitatud.

VII Mahe ja muhe Võrumaa

Vajadus: väärtustada mahe mõttelaadi ja luua eeldused mahepiirkonna tekkeks

Idee: MAHE JA MUHE elukeskkond

Algatajad: Setomaa vald, eestvedajad aj tagant-tõukajad

Eesmärk loometalguteks: töötada välja kontseptsioon/tegevusplaan mahepiirkonna tekkeks

Grupi liikmed:
 Eksperdid: puuduvad
 Kogukonna esindajad: 5 inimest
 Ametnikud: 1 inimene

Inimene on muhe eluterves ja mahedas keskkonnas. Lasteasutuste toit tervislikumaks. Eesmärgiks on koostöös KOV-dega kaardistada koolide toitlustamise olukord (toidu tarnimine, menüüd). Kooli kokale tuleb anda otsustusõigus menüü valikul ja toodete ostmisel. Projekt on

igast vallast koostööpartner (kokku on Võrumaal 22 kooli), et teemaga edasi minna. Projekti tulemusena suureneb mahetootjate kasv Võru maakonnas, sest kõik koolid kasutavad mahetootjate toitu. Luuakse digiplatvorm, vahetatakse välja toidu tootajad mahedate vastu, samuti osutatakse abi menüü koostamisel mahetoidu tegemiseks. Vald finantseerib digiplatvormi tegevust.

VIII Wabaveere

Vajadus: kaitsta loodust
Idee: Ökoküla kontseptsiooni loomine
Algatajad: Eesti ökokogukondade ühendus
Eesmärk loometalguteks: Lõuna Eesti looduses vastupidamiseks luua ja juurutada ökoküla kontseptsioon
Grupi liikmed: Eksperdid: 3 inimest Kogukonna esindajad: 3 inimest Ametnikud:
Wabaveere – see on vaba elukeskkond, hariduskeskkond, kasvukeskkond, ümbruskond. Projekti kaudu luuakse innovaatiline ja jätkusuutlik elukeskkond, sh veebiplatvorm, kus koondada neid inimesi, kes sellest hoolivad.   Plaan on luua majandusühistu (10000eur sissemaksuks ja 400eur kuus liikmemaksu), kaasata investoreid, et osta maad ja maju. Inimene maksab 400eur kuus osalemiseks. Lisaks pakutakse teenuseid väljapoole, nt linnadele jt. eesmärgiks on, et kõik, mida vajame, suudame toota kohapeal, ka energeetiliselt (toit, küte). Eesmärgiks on, et keskkond ei toodaks jäätmeid, millest ei suudeta lahti saada. Ökoloogiline jalajälg ei tohiks olla suur. Ökoküla mudel toimiks ca 20 leibkonnaga, siis suudab toimida ja igaüks tunneb teist.

IX Kogukonna transport

Vajadus: transpordi lahendused lapse kooliskäimiseks; Teha midagi, et külad ei hääbuks.
Idee: transpordikorraldus ühiselt, nt külade koostöövõrgustiku kaudu
Algatajad: üksikisikust algataja, kellega liitus külade koostöö grupp: Setomaa Liit + 6 inimest
Eesmärk loometalguteks: ühistranspordi korraldus Külade koostöö grupi esialgne eesmärk oli: tegevusplaani väljatöötamine külade arendamiseks ja külaliidrite toetamiseks ja külakogukonna liikmete kaasamiseks arendustegevusse
Grupi liikmed: Eksperdid: 2 inimest Kogukonna esindajad: 3 inimest Ametnikud: 1inimene
Võrumaal on hajaasustuse tingimustes 5-11 inimest 1 ruutkilomeetri kohta. On külasid, kus elab vähem kui 10 inimest. Ühistransport ei arvesta kooli aegadega. Projekti eesmärgiks on toimima panna hästi korraldatud sõidujagamise süsteem, et lapsed jõuaksid kooli ja

huviringidesse. Kasutama hakatakse USA Digiplatvormi - GoKid. Partneriteks on kool ja kogukond. **Mida roosam sokk, seda suurem vunk!** Takistusena nähakse sihtgrupi leidmist inimeste leidmist, kes on valmis jagama oma ressursi. Kasutatakse külade koostöövõrgustikku.

X Saagu Valgus Võrumaa

Vajadus: Luua kogukonnakeskus
Idee: keskkonna teadlikkust ja olemasolevaid ressursse kaasav kogukonnakeskus nn sotsiaalne ettevõtte. Tugineb tugevustele
Algatajad: Heategevuskeskus Saagu valgus Võrumaa
Eesmärk loometalguteks: Uues kuues kogukonnakeskuse, teenuste ja arendusstrateegia loomine
Grupi liikmed: Ekspertid: 2 inimest Kogukonna esindajad: 2 inimest Ametnikud puuduvad
Eesmärgiks on heategude vahendamine Heategevuskeskuse kaudu. Keskuse kaudu pühendatakse vabatahtlikule tööle, taaskasutusele, igäühe annetele toetumisele. Eesmärgiks on kvaliteedi andmine töövahenditele – vabatahtlikele. Tegijateks olemasolev naiskond + meesjõud elukaaslaste näol. Vunki mano – Saagu parem! Töövahenditeks on arutelud, õpitoad, kommunikatsioon, mida tuleb veel arendada.

4. Preliminary analysis of the focus groups with the hackathon teams 6-7.10. 2018

I Meila – võimetekohane töö intellektipuudega inimestele.

Koosloome on see, kui ühiselt koostöös leiame lahenduse. Koosloome on koostöö erinevate kompetentsidega inimestega, et leida oma probleemidele ja mõtetele lahendus. Väga hea grupp, kes pakuvad välja erinevaid lahendusi, nägemusi. On hea, et grupis on erinevad inimesed.

Kaasamine on olemine protsessis. Kaasamisel ei pruugi olla käegakatsutavat lahendit. Koosloome on sügavama tähendusega.

Häkatonis on hea, et mentorid on kõrval. Jaan on hea mentor, ta ütleb ja toetab. Häkaton on sobiv meetod teenuste arendamiseks. Protsess on hea. Meeskond toimib, teenuse osutajad ja kasutajad on meeskonnas. Rollid on kaetud.

Probleemiks on, et küsimustik on väga põhjalik ja mõneti arusaamatu, sellele on raske vastata.

II Võrumaa Dementsus-Ennetuskeskus

Koosloome on väga huvitav protsess. Oleks oodanud, et väljastpoolt abipakkujaid on rohkem, grupp on väike. Võiks olla sihtgrupi esindajaid juures. Dementsete lähedasi võiks olla.

Häkaton Võrumaal – ootame võitu. Ootavad meetoodilist tuge, IT poolt. Meeldis see, et inimese mure on võimalik siin avalikustada ja saada abi.

Häkaton on see võimalus, et saad fookuseerida oma teemat ja saad küsida abi. Küsimus, kus ja mis see jätkusuutlikkus on, mis sellest kontseptsioonist edasi saab. Oluline on, et kas on võimu ja võimekust asja edasi ajada. Samas kui häkatonil midagi sünnib, siis saab asja edasi arendada.

Peab olema selge ja läbitöötatud mõte.

III Võru riigimaja (Sotsiaalparadiisi grupp)

Grupp mõtleb eelkõige avalike teenuste arendamist koosloomes, mitte maja hõivamist. 3 inimest grupis ja kõik on ametnikud

Grupi liikmetel varasem koosloome kogemus puudub. Mõned on olnud teenuste arendusse kaasatud organsatsiooni tasandil, nt mõttetalgutel. Koosloome on loomeprotsess ja see on põnev, kui erinevad inimesed ja kogemused saavad kokku. Inimesed lähevad rikkamana koju tagasi. Mõttekojad on sarnased oma meetodilt. Puuduseks grupis on see, et meeskonnas on vähe inimesi. Varasemad kokkulepped häkatonile tulemiseks pole kõik kehtinud. KOV esindaja on grupist puudu, teenuse disainer on puudu ja kliendi/kogukonna esindajad on ka puudu.

Häkatoni kohta on veel vara öelda. Idee on äge, algatus on hea. Kõik eeldused selleks, et jõuda toimiva lahenduseni, on olemas. Grupi liikmed on häkatonile kutsunud ka SOM esindajat, kuid teda ei tulnud. Võimu esindajaid pole ka grupis.

IV Kaugtöö Keskus

Koosloome on protsess, kus inimesed istuvad koos ja mõtlevad ja selle tulemusel sünnivad uued ideed. Kaasamine on see, kui kaasatakse, kuid see pole otseselt osalus. Kaasamisel annad sisendi, kuid see pole võrdväärne osalusega. Koosloome on võrdväärsete protsess. Koosloome aluseks on usaldus ja üksteise aktsepteerimine, konstruktiivsus.

Häkaton kui meetod on uus. Raske on grupile see, kui mentoreid on palju ja kui nad külastavad gruppe ebaregulaarselt ning kogu aeg küsivad. See tekitab olukorra, et ei jõua sisu üle veel mõelda kui peab juba vastama. Kui on palju mentoreid, siis üks võiks olla põhimentor, kes vastutab. Tekitab segadust, kui palju on inimesi, kes küsivad ja tahavad midagi. Praegune mentorlus ei toeta grupitööd ja teeb seisu liiga segaseks. Samas mentorlus ei tohiks takistada, pigem peab toetama.

Häkatoni keskkond võiks olla toetavam. Grupile ei meeldi koolis laua taga istuda 3 päeva. See tekitab tunde, nagu oleks koolitunnis. Võiks kasutada neutraalsemalt olukorda ja IT vahendeid, nt videosillad mentoritele linkimiseks. Peaks olema igale grupile oma klass. Meeskonnatöös on kõik vajalikud sihtrühmad esindatud - erinevad sektorid, kliendid ja eksperdid.

V Sini-must-valge matkarada

Koosloomesse on selle häkatoni käigus kaasatud ainult üks osa grupist. Puuduvad kõik need, kes küll virisevad, kuid ennast kohal pole. Häkatoni meetod loob raamistiku ja sedakaudu on võimalik saada meeskonnatöös tulemusi. Seetõttu on sellesse koosloome meetodisse usku. Probleemne koht on see, et puuduvad osad sihtrühmad ja vajalikud partnerid, nt turismi esindajad. Kuna sport ja turism on seotud valdkonnad, siis on väga vajalik, et meeskonnas oleks ka turismi valdkonna teenuseosutajate esindajad. Hetkel on grupis MTÜ vaade - Võhandu maratoni ja matkateenuste pakkujad. Muud turismiteemad on puudu.

Häkatonide läbiviimisel peaks olema karm poliitika, mis tähendab, et kui on alla nelja inimese grupis, siis gruppi ei avata. Fanatismist üksi ei aita. Ideele on vaja leida toetajaid - mitu pead on mitu pead. Samas on maakonna turismi koordinaatori kaudu koostöö alged olemas. Koostöö on paranenud ja kõik, kes tahavad osaleda, saavad tulla, ukсед on avatud. Link turismiga on vähehaaval toimima hakanud. Täna on olukord selline, et Võrumaa Spordiliit pole Turismiliidu liige ja koostöö selles osas vajab arendamist.

Koosloome protsessis on meeskonna liikmed varem osalenud. Takistuseks on konkurents valdkonna kitsamate suundade vahel. Konkurentsi küsimused on õhus – võrkpallurid on eraldi, jalgpallurid on eraldi, ratturid eraldi. Haanja 100 on protestiüritus. Kui rattasport läks liiga keeruliseks, siis oli virinat ja arendati eri harusid. Osad alad on omavahel suhelnud ja osad mitte.

Kaasamine on esimesel etapil vajalik ja kasulik. Koosloome läheb sellest edasi.

Ettepanekud tulevikuks – ideekorjega tuleks teha rohkem tööd, saalist inimeste kaasamine oma idee arendamiseks pole piisav. Tuleb varasemalt kaasata need, kes on asjaga seotud. Grupile tuleb kindlustada normaalne suurus. Üksi ei tee midagi.

VI Võrumaa turismikoordinaatorid

Koosloome protsessis on grupi liikmetel olnud varasemaid kogemusi, nt on osaletud koolitustel, töötubades.

Kaasamine ja koosloome. Kaasamine on esimene etapp ja siis luuakse koos. Samas on võimalik ka vastupidine protsess, esialgu luuakse koos ja siis kaasatakse vajalikke inimesi juurde.

Häkatoni varem kasutanud pole. Koolitustel on tehtud meeskonnatööd. Grupis oli algselt 3 inimest, siis pandi mitu gruppi kokku ja siis mindi jälle lahku tagasi, kuna iga grupi individuaalne fookus läks kaduma.

NB! Grupis peaks olema turismiettevõtjaid. Grupi liikmed ise on nii eestvedajad kui huvigrupp. Puudu on ekspert ettevõtja rollis. KOV partnerlus on grupil olemas. Eilne protsess oleks võinud olla lühem ja kindlamalt oleks võinud hoida fookust. Asi vajus laiali ja raisati aega. Mentorid oleksid võinud kohe alguses grupi juurde tulla nõu andma.

Ettepanek: Grupitöö protsessis võiks olla kaasatud nt 12 aastane, kes osaleb ja arvab, mis sellele sihtrühmale on vaja. Laste kaasamine oleks ok. Samuti võiks kaasata pensionäre, kes saavad vajalikku tagasisidet anda.

VII Mahe ja muhe Võrumaa

Koosloome protsess on väga hea. Ohuks on see, et kapseldutakse mõnesse teemasse ja kulutatakse palju aega. **Ühe isiku domineerimine grupis pole hea. Oluline on mõelda ja teada, kuidas domineerimist vaos hoida.** Samas on vaja mitmekesist ja piiriülest vaadet. Kui tahame innovatsiooni, siis tuleb kasutada Meditchi mudelit (Firense). See on erinevate valdkondade koostöö mudel, avatud ruumi mudel. Grupis on alati vaja ka vastupidist vaadet. Vastalised on vajalikud ja kõigil grupiliikmetel oskus ning tahe kuulata. Kui vaieldakse, siis peab vahepeal küsima, et teine oma mõtet täpsustaks, kui täpselt aru ei saada. Kuulamisoskus on oluline eeldus koosloomele. Eile olid grupis kõik rollid esindatud, täna on mõned inimesed puudu. Grupis oleks vajalikuks liikmeks koolikokk kui ekspert teenuse osutaja esindajana.

Häkaton kui meetod on hea, kuid protsessi alguses on vaja täpsemat selgitust, mis meetod ja kuhu sellega tahetakse/peab jõudma. Mentorid võiksid käia tihemini gruppide juures, osaleda rohkem ja anda nõu. Ei tohiks lubada gruppide üksiolemist/peataolemist. Grupile on keeruline, kui mentorid on eri meelt. Grupi kogemus on see, et asjast saadi aru alles hilja õhtul. Päevad on liiga pikad. Täna ootaks, et mentorid käivad tihemini. Kokkuvõtteks on see ikka kasulikult veedetud aeg.

VIII Wabaveere

Koosloome protsess, milles inimesed panevad ideed kokku ja mõtlevad selle baasil välja uusi lahendusi.

Kaasamine on see, kui inimesi kutsutakse kaasa. 50/50 mõtteviis otsuste tegemisel on piiratud mõtlemine. Otsustamisel peavad olema 100% inimesi kaasatud ja nõus. Tuleb arvestada kõigiga. Kasutada Sotsiokraatia mudelit, kus arvestatakse vastuoludega aj teisiti arvajatega. Sellistel juhtudel peab teisitimõtteleja põhjendama oma arvamust reaalse argumentidega, seejärel diskuteeritakse ja arutatakse asja kuni leitakse konsensus. Igale antakse sõna, vähemalt 2 min kõneaega igale osalejale ja igaüks ütleb välja oma arvamuse. Tuleb oodata, et inimene ütleks ja ei minda enne edasi. **NB! Võta aega, et kuulata inimesed ära!**

Koosloome protsess on tore meetod uute ideede realiseerimiseks. Korraldus on tasemel, koha valik on tasemel. Koolimaja on hea koht, sest täiskasvanud teevad ka midagi koolis ja pole ennast eraldanud kuskile nurka. Toit on fantastiline. Suurepärase toitlustus.

Hea koostöö algab, kui saad omavahel tuttavaks. Sotsialiseerumine esimesel õhtul on vajalik, et tuttavaks saada. Iga töö võiks olla lõbus, tants, muusika, sotsialiseerumine. Muidu läheb ainult tööks kätte ära, puhkus on ka vajalik. Vabas vormis tulevad vahel mõtted ja kui ollakse siis üksi, pole võimalik neid

meeskonnas realiseerida. Ilmselt on siin takistus ka selles, et majutus ja töö pole ühes majas ja see paneb ajalise piirangu.

Meeskonnatöö on olnud tõhus. Meeskonnas on puudus KOV esindaja, kes oskaks vastata küsimustele kohalike võimaluste ja olukorra kohta. Mentor saaks vastata küsimustele KOV ja kohaliku keskkonna kohta. Praegu on grupis kõik võõrad ja sellega ollakse rahul, eriti sellega, et rahvusvaheline kogemus ja praktika on kaasatud (Zsolt), see on väga lahe. Kahju on sellest, kui on idee ja ellu viia ei saa, sest ei tea kohalikku konteksti ning seetõttu edasi minna ei saa. **Mentoriks võiks olla ka KOV pikaajalise kogemusega ametnik. Toeks on vaja kedagi, kes tunneb kohalikku kinnisvaraturgu, elanikkonna paiknemist, sotsiaalvaldkonna, sh avaliku sektori kohta käivat seadusandlust jmt.**

Ettepanek edasiseks häkatoni korralduseks:

Kulutamine ninninänni (sildid ja paberid) peale pole mõttekas. Selle pealt võiks kokku hoida. Rõhk võiks olla ka kokkuvõiel. Rohkem praktilisi lahendusi. Pabereid võiks täita elektrooniliselt ja näidata data vahendusel. Paberimajandus peaks gruppide ja mentorite vahel olla elektroonne. Pole vaja toota plekist märke, et omavahel suhelda.

IX Kogukonna transport

Koosloome on tore meetod mõtte lennutamise peegelduse seisukohalt. Kaasamine on lihtsam koostöö vorm. Kaasamise puhul ei tea, kes ja kui palju kaasab/kaasama peab ja mida peegeldab. Koostöö on tegevus, mille käigus tehakse koos midagi ära. Koostöö on tegevuse kirjeldamiseks.

Häkatoni meetod sobib koosloomeks, kuid nimetus võiks olla sobivam. Häkatoni nimetus tekitab arusaamatust ja hirme, et mida see tähendab. Meeskonnatöö grupis on ok. Grupi liikmete hulgas pole ametnikku. Tegelikult pole grupis oma arvamust selles osas, kas ametnikku peaks kaasama või ei peaks. Grupi moodustamine vabatahtlikkuse alusel on olnud ok, kuid küsitav. Nt ei kaasanud gruppi ühtegi ametnikku. Seetõttu meeskonna moodustamine võiks olla rohkem ette planeeritud.

Grupil on vahepeal vaja vaba mõttepausi, et olla kõigest eemal. Kas üksi või koos oma meeskonnaga. Vahepeal võiks saada puhata, pikali olla. Kõigil on tööna dal seljataga. Mentorid võiksid teha rohkem koostööd ja grupiga koos töötada, et aega kaotsi ei läheks. Loosungid pole olulised vaid tegelikkus. Väljastpoolt eksperdid vajavad sissejuhatavat nõustamist, et end Võrumaa asjadega kurssi viia.

NB! Rohkem võiks olla eelnevat infomaterjali. Tulijate ootused on üles kruvitud ja realselt on hirm, et kas tuleb välja.

X Saagu Valgus Võrumaa

Koosloome kui protsess on hea ja meeldib. Koosloome on protsess, mille käigus erinevate kogemustega ja taustaga inimesed saavad kokku ja hakkavad midagi koos tegema. Meeskonnatöö käigus saab mõttekaaslast ja saab õppida igaüks ise teiste kogemustest, mida omakorda saab edasi kanda ka kantselei töösse. Meeskonnatöö käigus saab uusi tasandeid/ideid oma töösse suhtlemiseks, probleemi tõstatuseks, leiab erinevaid lahendusi. Alati ei pea vanu radu käima. Koosloome on uudne lähenemine. Olin väsinud kui tulid, nüüd olen ok, see on akude laadimine. Saab hästi süüa. Meeldib, et igal on enda jaoks juba konkreetsed mõtted ja tegevused, mida saaks teha.

Loomine on armsam sõna, koosloome on koos tegemine. Kaasamine on minetanud oma tähenduse. Kaasamine on informeerimine, millele midagi ei pea järgnema.

Koosloomel pole survet ega pinget. Kaasamisel on surve midagi ära teha, eestvedaja peab teisi järgi tõmbama. Koosloome on sarnastel tasanditel koosmõtlemine.

Meeskonnas pole eksperte, on ametnikud ja inimeste esindajad, kellel on probleem. Tegelikult oleks vajadus, nt veebipõhise rakenduse üle mõtlemiseks. Vaja on transpordi spetsialisti, kes selle korraldamise eest vastutab. Puudu on maakonna esindajast. Valla üleste asjade jaoks peaks olema keegi ametnik, kes ütleks, mida saab ja peab tegema.

Mentorid peaksid konkreetsemalt sõnastama eesmärgid, milleni grupid peaksid jõudma. Tutvustama peaks etappe, mis ajaks meeskond ja kuhu jõuda peab. Muidu on lihtne ära vajuda. Siis on osalejatel endal parem orienteeruda. Sotsiaalvaldkond on mitmepalgelisem ja laiem ja need lahendused pole väga lihtsad ja on suure mõjualaga. Tänapäevase hommiku sissejuhatus oleks võinud olla eile õhtul. Mitmeid kordi läheb asi lappama. Mentorid peaksid sekkuma varem. Samas auru väljalaskmine on vahel vajalik.

Häkatoni võiks nimetada lihtsas eesti keeles. Küsimused peaksid olema rohkem koos ja lihtsas keeles, et paremini aru saada. NB! Iga sihtgrupp vajab erinevat keelt. Noor vajab infot kiires keeles, jne.

Sotsiaalis pole inimesed ärimudeliga kokku puutunud ja häkatoni kui ärimudeli sissetoomine vajab rohkem aega ja juhiseid.

5. Preliminary analysis of the feedback focus group interview with the mentors

Mentorid: Sotsiaalne ettevõtlus, Ärimudelid, Brändid ja turundus, Teenusedisain, IT, Sotsiaalne ettevõtlus; Kogukonnad, Tervis ja sotsiaalvaldkond, Teenusedisain.

ARIMUDEL SOTSIAALISTAMINE - Sotsiaalis pole inimesed ärimudeliga kokku puutunud ja häkatoni kui ärimudeli sissetoomine vajab rohkem aega ja juhiseid.

Grupid ootavad metoodilist tuge, IT sektori tuge. Väljastpoolt eksperdid vajavad sissejuhatavat nõustamist, et end Võrumaa asjadega kurssi viia. Rohkem võiks olla eelnevat infomaterjali. Tulijate ootused on üles kruvitud ja reaalselt on hirm, et kas tuleb välja. Probleemiks on, et küsimustik on väga põhjalik ja mõneti arusaamatu, sellele on raske vastata.

Ideekorjega tuleks teha rohkem tööd, saalist inimeste kaasamine oma idee arendamiseks pole piisav. Tuleb varasemalt kaasata need, kes on asjaga seotud. Grupile tuleb kindlustada normaalne suurus. Üksi ei tee midagi.

MENTORLUS - Raske on grupile see, kui mentoreid on palju ja kui nad külastavad gruppe ebaregulaarselt ning kogu aeg küsivad. See tekitab olukorra, et ei jõua sisu üle veel mõelda kui peab juba vastama. Kui on palju mentoreid, siis üks võiks olla põhimentor, kes vastutab. Tekitab segadust, kui palju on inimesi, kes küsivad ja tahavad midagi. Praegune mentorlus ei toeta grupitööd ja teeb seisu liiga segaseks. Samas mentorlus ei tohiks takistada, pigem peab toetama.

Mentoriks võiks olla ka KOV pikaajalise kogemusega ametnik. Toeks on vaja kedagi, kes tunneb kohalikku kinnisvaraturgu, elanikkonna paiknemist, sotsiaalvaldkonna, sh avaliku sektori kohta käivat seadusandlust jmt.

PROTSESS – Probleemne koht on see, et puuduvad osad sihtrühmad ja vajalikud partnerid, nt turismi esindajad. Sihtgrupi kaasamine, sh dementsete lähedased, lapsed, eakad jt. Grupitöö protsessis võiks olla kaasatud nt 12 aastane, kes osaleb ja arvab, mis sellele sihtrühmale on vaja. Laste kaasamine oleks ok. Samuti võiks kaasata pensionäre, kes saavad vajalikku tagasisidet anda.

Protsess oleks võinud olla lühem ja kindlamalt oleks võinud hoida fookust. Asi vajus laiali ja raisati aega. Mentorid oleksid võinud kohe alguses grupi juurde tulla nõu andma. Tänapäevase hommiku sissejuhatus oleks võinud olla eile õhtul. Mitmeid kordi läheb asi lappama. Mentorid peaksid sekkuma varem. Samas auru väljalaskmine on vahel vajalik.

Ei tohiks lubada gruppide üksiolemist/peataolemist. Grupile on keeruline, kui mentorid on eri meelt. Grupi kogemus on see, et asjast saadi aru alles hilja õhtul. Päevad on liiga pikad. Täna ootaks, et mentorid käivad tihemini.

Grupil on vahepeal vaja vaba mõttepauzi, et olla kõigest eemal. Kas üksi või koos oma meeskonnaga. Vahepeal võiks saada puhata, pikali olla. Kõigil on töönael seljataga. Mentorid võiksid teha rohkem koostööd ja grupiga koos töötada, et aega kaotsi ei läheks.

Häkatoni läbiviimisel peaks olema karm poliitika, mis tähendab, et kui on alla nelja inimese grupis, siis gruppi ei avata. Fanatismist üksi ei aita. Idee on vaja leida toetajaid - mitu pead on mitu pead.

HÄKATONI KESKKOND - Häkatoni keskkond võiks olla toetavam. Grupile ei meeldi koolis laua taga istuda 3 päeva. See tekitab tunde, nagu oleks koolitunnis. Võiks kasutada neutraalsemalt olukorda ja IT vahendeid, nt videosillad mentoritele linkimiseks. Peaks olema igale grupile oma klass.

Kulutamine ninninäni (sildid ja paberid) peale pole mõttekas. Selle pealt võiks kokku hoida. Rõhk võiks olla ka kokkuhoiul. Rohkem praktilisi lahendusi. Pabereid võiks täita elektrooniliselt ja näidata data vahendusel. Paberimajandus peaks gruppide ja mentorite vahel olla elektroonne. Pole vaja toota plekist märke, et omavahel suhelda.

6. Preliminary analysis of the focus group interview with the mentors 7.10.2018

HÄKATON KUI KOOSLOOME MEETOD – on sobilik. Esimene kogemus ja tulemus on hea. Suudetakse ideed luua ja rakendused planeerida. Metoodikat saab veel täiendada. Kuidas parendada, seda saab veel teha, aga suures pladis on see sobilik meetod.

Ilma ideeta osalejaid võiks olla rohkem, seda powerit võiks olla rohkem.

Häkaton on koosloome ideaal. Erinevad osalised on ümber laua. Osade tiimide puhul on puudu kliendi/kasusaaja vaatest. Klassikalise häkatoni puhul on väljakutseid isegi vähem, siin on teemapüstitused laiemad. Siin pole töövahendid määratletud. Ideid on palju. Kohal peaks olema eksperte rohkem ja laiemalt esindatud. Muidu on liiga komplekssete teemade puhul raske lahendusi hinnata.

Kui eesmärk on saada kindlaid ideid, siis häkatoni kaudu ei pruugi seda tulla, kuid koosloome arendusmeetodina on see hea.

Ideed saavad seekaudu kokku. Kui eesmärk on sotsiaalsus, siis on asi toimib. Saad tagasisidet teistelt, saad täiustada oma ideed. On koosloomes mõtlemist, kuidas midagi saaks teha, on mõttemustrite murdmist.

MEETODI RAKENDAMINE – Oli paljuski ise kujunev. Sellest häkatonist on vaja õppida. Mentori roll oli defineeritud laialt. Mentoril peaks olema kogemus gruppidega töötamisel, et suudaks tagasisidet anda. Vajalik on valdkonna ekspertsus, et suudaks kaasa rääkida. Eksperdi roll on kirju taustaga. See vajaks diskussiooni.

Kõik on erinevate teadmiste oskustega ja ekspertiisidega. Häkatoniläbiviimise päevade jooksul tehakse mentorite regulaarseid kogunemisi, et tagasisidestada. Kui grupp on rahulolematu, siis see olukord võib olla ka positiivne ja kasulik grupi koostöö arenemisele. Grupiga tehakse eeltööd ja see on eelfilter ja informeerimise võimalus.

Inimese identiteet tuleb lahuse hoida teenuse erendamise vajadusest juhtudel, kui idee on inimese enda probleemiga seotud. Kui sellisesse keskkonda tulla, siis pead olema valmis selleks, et seda teemat võetakse pulkadeks ja võid saada mitteoodatud tagasisidet. Mentor peab suunama õigele rajale ja mitte jätma gruppi/inimest üksinda.

Inimene võib mentorit ka ignoreerida. Mentori roll pole midagi halvemaks teha. Mentor hoiab ära hilisemat katastroofi. Vajalik on ka grupi toetamine ja grupi utsitamine.

Kõigil mentoritel on erinevad tööriistad. Kasutamine sõltub sellest, kuidas ülesanne seostub grupi tööriistadega ja mentori tööriistadega.

Häkatoni ajal tulid ilmsiks mitmete mõistete defineerimise erinevused (nt kogukond, grupitöö väljund jmt), mis tähendab, et enne häkatoni peavad mentorid need teemad enne läbi rääkima, et tiim teaks, mida siin tehakse. Vajalik on ühtlustada mõisted.

Kokkuvõtvalt mentorite tagasiside kohta võib välja tuua järgmist:

Tagasiside käigus mentoritele ilmnes, et mentoritel on erinevad arusaamad mõistete sisust ja valdkonna iseärasusest. Mis tähendab, et meeskond, kes häketonide mentorlust läbi viib peab eelnevalt tegema eeltööd, et ülesandeid ja mõisteid ühtlustada, et osalejatel ei tekiks segadust.

Mentoritel pole eelnevaid kokkuleppeid inimestega tööks, st eetika, mudelid. Selles osas on vajalik edaspidi oma töömeetodid selgemalt lahti rääkida ja kirjeldada häkatoni läbiviimisest kogukonna arendustöös eelkõige selle spetsiifilisuse mõttes (kogukonna ressursid on inimesed ja keegi pole üleliia – kedagi ei saadeta ära konkurentsi vähendamiseks; Lähtutakse eelkõige inimeste ja sihtrühmade vajadusest, mitte konkurentsi reeglitest; aluseks on teadmine, et kohalike inimeste alukvaliteedi tagamine on KOV ja kogukondade esmane vastutus)

Mentori vastutus? Grupi juhtimine? Kuidas kõik toimub – mis mudeli alusel? Kes vastutab?

7. Preliminary analysis of the individual interviews with the policy-makers

I Intervjuu (ametnik, žürii liige)

Kaasamine on standardne tegevus, kuulad erinevaid arvamusi, kuulad ideid ja saad sisendit. Kaasamine on vajalik, et erinevatel osapooltel oleks võimalik esitada oma arvamust.

Koosloome on jagatud mure ja jagatud lahendus. Jagatud mure võib saada lahenduse koosloome protsessis. Igal inimesel on oma viis oma ideid edastada ja häkatoni meetod võimaldab seda.

Häkaton annab struktuuri diskussioonile, see on viis ideid raamistada ja tulemust anda. Lahenduste otsimisel häkatoni vormis on olemas vajaduse pinge, mis viib edasi – see on ideede lahendusteni viimise meetod.

Mentoritel on häkatoni käigus gruppide juhtimisel erinevad rollid - mentor on nõuandja ja kogemuse jagaja. Mentor ei tohi teha kindlasti seda, et võtab probleemi ja lahenduse inimeste eest või käest ära. Ta ei tohi ise saada lahenduse omanikuks, mentor peab püsima rollis ja toetama oma ideid arendavaid grappe. Idee ja lahenduse saavad välja töötada osalejate grupid. Oht on see, et mentorina lähed ise sisse ja hakkad dikteerima. Coutsing on eemalseimine, mille raames küsimustega aitad inimesel enda seest vastused leida. Mentori vahetu mõju on suurem kui Coutsingul. Hea mentor võib olla vähem või rohkem kõrval, mentor on meetodilisem. Mentor toetab seda protsessi, kuidas tööd üles ehitada, et jõuda tulemuseni.

Häkatoni on SOM tasandil kasutatud varemgi uudsete lahenduste loomiseks. See meetod on võetud üle IT sektorist. Häkatoni kaudu viiakse kokku erinevaid valdkondi. Samas häkatonist üksi ei piisa, vajalik on jätkutugi rahastamiseks. Vajalik on leida fonde heade ideede rahastamiseks, nn riskikapital rakenduste elluviimiseks. Häkatonid peaksid liikuma funktsionaalsemaks, et ideedest jõuda turule. Helpific on sündinud häkatonist, samuti on Caremate arenenud välja häkatonist. Minu arvamus on see, et kui 10st ideest ükski läheb käiku, on tulemus hea. Ülejäänud ideed jäävad kogemuseks. Häkaton on vaid üks osa ahelast. Sotsiaalvaldkonna häkaton võib olla huvitav, kuid teiste professionide vaade peab olema juures, muidu head tulemust ei saavuta. On olnud tehnoloogia häkke, nt prototüüp mähkmest – seejärel SMS teavitust, et vaja on mähet vahetada. See idee on seotud eetikaga.

II Intervjuu (Võrumaa arendaja)

Koosloome tähendus: ühine mõte ja ühine eesmärk, siis hakkavad asjad liikuma. Kui pole mõttekaaslast, siis tekivad raskused. Suuremad kogukonna arendamise protsessid nõuavad koostööd. Koosloome ja koostöö – suurt vahet pole, kui seda sisuliselt teha.

Häkaton kui koosloome meetodi kogemus: olen osalenud eelhäkatonil kohvikus. Eelhäkaton oli kui katsepolügon selleks, kuidas see meetodika võiks toimida. Olen alustanud ühe ideega ja disaininud protsessi, kuid tulemused on veel kirjeldamata. Mina kasutaks häkatoni nimetusena nimetust – Loometalgud, sest see on tavainimesele mõistetavam. See on meetod, kus teeme koos ja leiame ühiseid lahendusi.

Kõige paremini õnnestub häkatoni meetod siis, kui vaatame seda indiviidi vajadusest lähtuvalt ja püüame laiendada regioonile ja piirkonnale laiemalt. Võrumaal püüame ka piloteerida neid ideid, mida

häkatonile esitletakse. Kui on vajalikud eestvedajad ja head ideed, siis otsitakse koos rakenduse võimalusi. Kuidas reaalselt hiljem saaks neid ideid kasutada ja rakendada.

Siiani on Võrumaal kasutatud arendustöö formaati, milles kõigepealt peab olema pikem vaade – visioon ja seejärel peab olema kava/plaan, kuidas eesmärkideni jõuda. Neist asjadest räägitakse laiemalt ja kaasatakse arendamisse aktiivsemaid kliente/gruppe. Passiivsemaid on raskem kaasata. On arutatud kuidas kõiki grupe kaasata ja püütakse tegeleda nende gruppide esindajate organisatsioonidega. Erinevad meetodid töötavad erinevate sihtrühmade korral. Nt noored – suurema maakonna puhul on suuremad kultuuriruumid ja erinevad identiteedi küsimused. Maakonna piirid ja keele piirid pole noortele sageli olulised. Alati tuleb arengu planeerimisel mõelda, kuidas siinkandi noored tunnetavad, et kes nad on, kas eestlased, Võrokeled, Setokesed jne?

Küsimus on, kas arendustöös hoida piire või laiendada piire. Kuidas ühte hoida ja teist arendada, vajalik on arvestada kohaliku kombestikuga.

III Intervjuu (rahvusvahelise kogemusega poliitik, Võrumaa arendaja)

Koosloome tähendab koosloomist, selle nimel, et uut moodi/teisiti näha. Olen praktiseerinud 24 aastat tagasi RAS 1000-s, mis oli ilma traadita telefoni ja telefoniseerimise projekt Võrumaa Talupidajate Liidu ettevõtmisena. Kõigepealt arutati, mis on kõige kitsam koht ja leiti, et see on SIDE, 2 tundi arutati – jah asi õige, vaja on ikka elu lihtsamaks teha.

Koosloome protsessis on vaja saada huvipooled ühe laua taha kokku, saates minema kes poole pealt sisse tulevad. Aga vahepeal on vaja ka diktaator olla. Seletada, püüda konsensust leida, kuid mitte nurka suruda.

Protsessi juht ehitab üles ümmargused nurgad.

Häkaton – ei ole kuulnud sellest meetodist enne. Luges netist ja arvab, et see on ääretult tubli idee, mille käigus aktiivsed kaasamõtledajad tuuakse välja ja nad saavad sotsialiseeruda.

Igal on ju oma plaan vastavalt sellele, mis kogukonnast ta on ja mis kogukonda tahaks aidata. Algatajad saavad teiste inimestega oma idee läbi rääkida ja oluline osa selles on sotsiaalne kaasatus. Kõik grupid saavad toetust ja tulevad oma ideedega välja ja häkatoniga saab neid ideid puhastada. Tore asi on võitmine, aga ka teised ideed filtreeritakse ja luuakse algmed, mis lahenduseni viivad. Ise lähem Meie la gruppi. Olen sellega kokku puutunud. Olen sellega Brüsselis olles varem tegelenud.

Koosloomes on alati küsimuseks - Kuidas leiutada ühte vuuki ja saada erinevad silotornid koos töötama. Koosloome on vajalik ka selleks, et altpoolt tulevad head lahendused jõuaksid rakendustesse. Koos mõeldakse, kuidas asju edasi teha. Koosloome protsessis ideed filtreeritakse ja inimesed mõtlevad koos, mida edasi teha ja seejärel asjad leiavad lahendused.

Strateegia juhi ülesanne on - Ümmarguseks lihvida nurgad, et keegi ei lahkuks niisama, vaid lahkudes teaks, et ta võitis midagi (idee läbitöötamisega, jmt). **NB! kõik peavad ära minema võitjana.**